

Életének 92. évében szombat hajnalban elhunyt Kovács András filmrendező, Kossuth-díjas, kétszeres Balázs Béla-díjas érdemes és kiváló művész - közölte a család az MTI-vel.

Kovács András 1925. június 25-én született a Kolozsvár melletti Kidén, 1944 nyarán Budapesten akart filmet forgatni, de terveit keresztülhúzta a második világháborúból való balul sikerült kiugrási kísérlet. Az év végén hazament, és a kolozsvári Bolyai Egyetemre iratkozott be. Később azonban Budapestre szökött és felvették a színiakadémiára, 1950-es végzése után egy évvel már a Mafilm dramaturgiai osztályát vezette.

A nemzeti önismeret iránti érdeklődéséből született meg Cseres Tibor regénye alapján 1966-ban a Hideg napok, amely az 1942-es újvidéki vérengzést elkövető, magukat a "parancsra tettem"-mel mentető kismembek felelősségét vizsgálta. Az addig tabuként kezelt téma feldolgozása hatalmas vihart kavart, a film Karlovy Varyban és a Magyar Játékfilmszemlén is díjat kapott.

Balázs Béla díjjal 1962-ben és 1965-ben, Kossuth díjjal 1970-ben tüntették ki, 1967-ben érdemes, 1980-ban kiváló művész díjat kapott, 2004-ben elnyerte a Magyar Mozgókép Mestere címet. 2003-ban megkapta a Magyar Filmszemle életműdíját, 2005-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje a csillaggal kitüntetését vehette át.

A Hideg Napokra nem érkezett szerb válasz

Kovács András alkotására azonban Jugoszlávia részéről sosem érkezett filmes válasz, máig nincs olyan szerbiai alkotás, amely méltó módon feldolgozná az 1944-ben kezdődött és a koncentrációs táborokban egészen 1948-ig zajló gyilkos időszakot. Ennek ellenére a magyar film feliratozott változatát a szerbiai köztvévő számtalan alkalommal sugározta már és az része a szerb filmes köztudatnak.

A forgatókönyv alapjául szolgáló mű írója, a szintén Kossuth-díjas Cseres Tibor saját bevallása szerint évekig várt a Hideg napokhoz hasonló szerbiai könyvre, de miután látta, hogy a "másik fél" nem hajlandó szembenézni a saját történelmével, maga írta meg a Vérbosszú Bácskában című megrázó könyvet.

Alapvető különbség még az újvidéki és sajkás-környéki razzia és az 1944-es szerb vérbosszú között, hogy magyar részről még a Horthy-korszakban kárpótolták a veszteségeket ért családokat és a gyilkosságokban részt vett tetteseket elítélték, akiket a szerb rezsim később kivégeztetett, míg a magyarelles vérengzések elkövetői közül soha senkit sem vontak felelősségre.

MTI nyomán R. P.

{module [160]}